

teatru

Gloria de după glorie

A FOST nevoie ca patru oameni de teatru să muncească la textul lui Noel Coward ca să-l facă demn de exigențele Naționalului bucureștean, deși autorul avea reputația unui dramaturg îndemânic, bun cunoscător al sforilor și regulilor scenei... dar, nu toate reputațiile rezistă când le iei la bani mărunți. Idee greu de acceptat când e vorba de propria carieră, dar atât de lesne de aplicat statuiilor altora. În fine... A rezultat un text limpede, cu loviturile de teatru bine draumite, cu evoluții oscilând abil între previzibil și surpriza. Toate apropierea care se pot face între rolurile interpretate și propriul destin al actrițelor din echipa de "senioare" sunt valabile până la un punct: în piesă, artistele britanice nu mai joacă și locuiesc acum la un cămin-azil de bătrâni special; interpretele lor din România joacă, dar Casa Artiștilor este încă o promisiune. Reiese însă limpede că, în confruntarea cu vârsta – acceptarea sau respingerea ei – sistemul, afilierea politice, valuta în care ai fost plătit sunt doar elemente formale. Condițiile exterioare contează, însă și casa unde actrițele britanice își trăiesc așteptarea din anticamera morții le oferă o ambianță confortabilă. Toaletele țin de eleganța vremurilor trecute. Rămân problemele universale: boala, gloria însoțită de uitarea aferentă, diferențele între fostele vedete și fostele "purtaătoare de tavă", capriciile, eșecurile cu bărbații și copiii și chinuitoarea întrebare, dacă a meri-

tat. Nostalgia după viața care s-a dus, zădărniciia vieții care este, permanenta iritare stărnită de semnele de decrepitudine ale partenerelor de azil, oglindă a propriei decăderi, sunt liantul acțiunii comune. Meritul principal al regiei mi se pare a fi construcția și dinamica acestui grup alcătuit din individualități, armonia corului și felul cum cântă în surdina când trebuie să se audă soliștii, minuția elaborării pentru partiturile solo, strădania, de-abia acoperită, de a da tuturor satisfacția aplauzelor la scenă deschisă. Desigur, această tratare duce la scăderi de ritm, momente de așteptare și de regroupare, dar publicul nu se plitisește când i se oferă feluri de mâncare frugale, pentru că știe că urmează un desert delicios.

Viața pensionarelor permanente este determinată de intervențiile decisive ale lumii dinafară, pe care ele nu o pot influența. Ar putea fi o tragedie a claustrării, dar este doar o elegie a petalelor căzute. Central este conflictul dintre două foste dive, care nu-și vorbesc de o viață; ele se explică și se împacă pe parcursul celor trei ore de spectacol: Ioana Bulcă și Simona Bondoc compun abil relația dintre prezent și trecut, luciditatea de acum și pasionalitatea de atunci, competiția internă dintre dorința de a învinge și sentimentul acut că bătălia e inutilă. Din tot grupul, ele sunt cele mai marcate de condiția de vedetă și mi se pare că țin de performanță felul cum ambele joacă jocul. Pentru personajul interpretat de Raluca Zamfirescu, jocul secund devine o a doua natură și Sarita Myrtle se cufundă cu voluptate în nebu-

nie, actrița izbutind de minune să sugereze că este și nu este ne bună, că slăbiciunea ei de minte este o formă prin care dobândește puterea asupra celorlalți. La vârsta asta a avea putere înseamnă a ține se da atenție. Simetric, delirul normalității, este marcat de personajul jucat de Tamara Buciuceanu: o fostă duenă, bine înfiptă cu picioarele pe pământ, veșnic nemulțumită și știind să transmită starea de culpă, ea își construiește toate intervențiile pregătind spectacolul celei de pe urmă apariții în fața oamenilor, fie ei colegi sau spectatori. Dincolo de procedeele comice, există, de astă-dată, în jocul actriței un fior superior, dat de dialogul cu vocea neauzită de noi, de familiaritatea cu limanul nevăzut. Rodica Popescu Bitănescu, identificându-se cu eterna țată a tuturor culiselor din lume, dozează obsesia egoistă și interesul pentru ceilalți, într-o formulă comică unde exhibiționismul fine locul trăirii. În câteva intonații acute și mișcări discrete, Sanda Toma dezvăluie ingenua și îi descrie ruina. În această ambianță a firescului, Ileana Iordache, Catița Ispas Berceanu, Aimée Iacobescu adaugă semitonurile necesare tabloului de gen. Bărbații – Mihai Fotino, Liviu Lucaci, Liviu Crăciun – se adaugă acestei lumi a femeilor cu delicatețe și compasiune. Olga Delia Mateescu supraveghează energic și agitat desfășurarea evenimentelor: știe că eficiența ei e limitată, dar nu trebuie să lase să se vadă; Cesonnia Postelnicu înfățișează nu doar alternativa tineretii, ci și pe cea a neputinței comunicării. Personaje menite să explice prin contrast sau prin simetrie evoluția tramei interpretează cu devotament pentru cauza comună Silvia Năstase, Raluca Petra, Ecaterina Nazare.

Se poate spune că alături de adaptatorii și autorii versiunii scenice, regia și actorii au făcut mult pentru Noel Coward. Nu l-au transformat într-un geniu, dar i-au demonstrat talentul. Întrebarea e dacă a meritat.

Magdalena Boiangiu

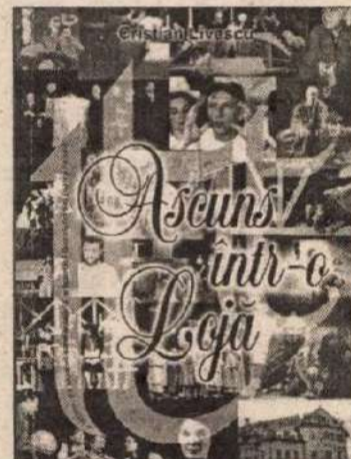
Cartea de teatru

Fenomenul "Piatra-Neamț"

I N BIOGRAFIA marilor noștri actori și regizori nu se poate să nu găsim momentul T.T. Adică, acela al Teatrului Tineretului. Dincolo de istoria care a reținut în dosarele ei secvențe importante din cele patruzeci de stagii desfășurate la Piatra, există o memorie sentimentală a locului pe care încă o mai alimentează, cu farmec, poveștile, legendele, amintirile celor care au poposit acolo. Dacă lenea nu ar fi atât de mare și esența ei atât de tare și am putea să-i venim de hac, atunci ar trebui scrisă o carte despre T.T. așa cum l-au văzut și îl văd Andrei Șerban, David Esrig, Radu Penciulescu, Catalina Buzoianu, Silviu Purcărete, Alexandru Dabija, Alexandru Darie, Alexandru Tocilescu (citiți de Alexandru!), dar și Horațiu Malăe, Coca Bloos, Oana Pellea, Maia Morgenstern, Carmen Galin, Ana Ciontea, Paul Chiribută, Mitică Popescu, Valentin Uriteșcu... Doamne, o listă mare, ce pare că nu are sfârșit! Mai sînt încă nume importante care se leagă și sînt legate de Piatra-Neamț, locul minunat, și în afara legilor de atunci, în care energii speciale și clocotitoare se întlneau, își amestecau esențele în diferite trupe, distribuții, spectacole, iar repetițiile au însemnat suspendarea într-o stare de grație, greu de priceput pentru ochii străini și cu atât mai de neînțeles astăzi. Teatrul a fost spațiul major al unor existențe artistice majore.

În 1998 s-au împlinit patruzeci de ani de la înființare, un timp care se învîrtește turbionar în jurul cuvintului "incredibil". Corneliu Dan-Borcia, ultimul mohican și cel din urmă director, deocamdată, credibil, a scos o carte în care sînt strînse, cronologic, stagiunile din 1958 până în 1998, cu fișe complete. Un instrument simplu, dar util oricui interesat să cerceteze sau să consulte istoria teatrului, concentrată în date și nu în comentarii. Anul acesta a apărut și o carte de autor: Cristian Livescu și *Ascuns într-o lojă* ("o istorie, pe alocuri sentimentală, a Teatrului Tineretului din Piatra-Neamț"). Sînt multe informații, aprecieri critice, scurte interviuri nu întotdeauna suficient ordonate și coerent structurate de Cristian Livescu, purtînd, uneori, balastul unui limbaj șablonard. Pe ici, pe colo, se fac observații și demonstrații în absența unor date riguroase și, de aceea, se strecoară generalizări și mai puțin contribuția personală. Există și un paradox. Cartea este prima care are ca subiect Teatrul Tine-

retului. Acesta este un merit absolut indiscutabil. Cuprinsul se bazează pe "momentele" fundamentale ale celor patruzeci de ani, numele regizorilor care l-au creat dînd și titlul majorității capitolelor. Din punctul de vedere al lui Cristian Livescu, raportarea decisivă pentru teatru este Andrei Șerban, *Înainte și după "Sicuan"*; fiind un prolog în care se intuiește modul de receptare al autorului. Cartea este și nu este o istorie așa cum se anunță în subtitlu. Delimitarea "pe alocuri sentimentală" este, în fond, o precauțiune binevenită. Autorul nu folosește neapărat instrumentele unui istoric. Este mai cu seamă preocupat să-și stringă într-un volum, "marfa" scrisă în decenii. Rezultă însă și un fel de recuperare a trecutului T.T.-ului din materialele, cele mai multe republicate, pe care

Cristian Livescu, *Ascuns într-o lojă*, 2002, Ed. Nona/Ed. Crigaru, Piatra Neamț, 361 pag., f.p.

Cristian Livescu le scria în *Ceahlăul*. Există și completari inedite, fragmente dintr-un jurnal, care mi s-au părut interesante, acelea în care contribuția o aduce scriitorul și eseistul, și nu cronicarul prizonier al unei atitudini și percepții provinciale, prăfuite, tributare unor scheme. Calătoria pe care Livescu ne-o propune să o facem de la Andrei Șerban pînă în actualitate, chiar dacă adeseori este monotona, nu tocmai provocatoare și suferă de dorința exhaustivității (adică a includerii celor mai multe din textele publicate și în *Realitatea nemțeană*, *Antiteze*, *Monitorul de Neamț*) are o calitate peste care nu putem trece. În afara singularității ei. După ce i-ai închis paginile, trezește în cititor imaginile unor spectacole, figuri, forfota unui spațiu atât de special, te lasă să trăiești, să "miroși" o atmosferă care încă îi obsedează pe toți cei care au născut-o și întreținut-o. Tristețe, tinerețe, exuberanță, întâlniri unice, un oraș, o cetate cu un reper extraordinar: Teatrul Tineretului.

Marina Constantinescu

ASTEPTÂND LA ARLECHIN de Noel Coward. În românește de Dana Lovinescu. Adaptare de Radu Beligan și Liviu Dorneanu • **TEATRUL NAȚIONAL "I.L. CARAGIALE"** • Data reprezentăției: 23 februarie 2002 • Regia și versiunea scenică: Ion Cojar • Decorul: Liliana Cenean, Ștefan Caragiu • Costumele: Janine • Distribuția: Rodica Popescu Bitănescu (Bonita Belgrave), Ileana Iordache (Cora Clarke), Sanda Toma (Maud Melrose), Simona Bondoc (May Davenport), Catița Ispas Berceanu (Almina Clare), Aimée Iacobescu (Estelle Craven), Tamara Buciuceanu Botez (Deidre O'Malley), Liviu Lucaci (Perry Lascoe), Olga Delia Mateescu (Sylvia Archibald), Mihai Fotino, Victor Moldovan (Osgood Mecker), Ioana Bulcă (Lotta Bainbridge), Silvia Năstase, Amalia Ciolan (Dora), Raluca Petra (Doreen), Raluca Zamfirescu (Sarita Myrtle), Cesonnia Postelnicu (Zelda Fenwick), Dr. Jevons (Liviu Crăciun), Ecaterina Nazare (Topsy Baskerville).